

Opsamling på drøftelser i fagudvalg for samfundsfag i 2024

Februar 2025

1. Møder og inddragelse i fagudvalget i 2024

Fagudvalget har holdt tre møder i 2024 i perioden oktober til december. Første møde var et fælles kick-off arrangement for samtlige fagudvalg. På andet og tredje møde har fagudvalget haft indledende drøftelser om faget og identificeret centrale opmærksomhedspunkter, som fagudvalget vil have fokus på i det videre arbejde med fagplanen. På tredje møde har fagudvalget derudover været i dialog med Børne- og Undervisningsministeriets rådgivende faggruppe for faget.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Teglholmegade 1
2450 København SV

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Børne- og
Undervisningsministeriet

Fagudvalget har desuden inddraget undervisere i samfundsfag ved læreruddannelserne i forbindelse med kursus for disse i november. Undervisere er blevet orienteret om fagudvalgets arbejde og processen, og har besvaret de samme refleksionsspørgsmål om faget, som fagudvalget også har haft som udgangspunkt i sine drøftelser.

2. Kort resume af pointer fra fagudvalgets drøftelser i 2024

Fagudvalget ser, at samfundsfaget er centralt for elevernes politiske og samfundsmæssige dannelse. Både for de elever, der ikke får andet samfundsfag, og de som møder det videre i deres uddannelse.

Fagudvalget har drøftet, hvordan faget opleves som præget af stoftrængsel, da der er et omfattende indhold og alt vurderes som vigtigt. Det er vigtigt for fagudvalget, at en kommende fagplan skal hjælpe læreren med at prioritere og fokusere, og dertil skal det formuleres tydeligere, hvordan elevernes interesser og livsverden har sammenhæng med indholdet i samfundsfaget.

3. Indledende drøftelser om faget samt fornyelse og slankning

3.1 Fagets formål

Fagudvalget har drøftet vigtigheden i at fastholde essensen af samfundsfagets formål. Dvs. et fag, der kan bidrage til at udvikle elevernes handlekompetence i forhold til samfundsmæssige problemstillinger, der kan bidrage til den politiske og samfundsmæssige dannelse, samt sikre elevernes evne til kritisk tænkning og reflekteret stillingtagen.

Fagudvalget har diskuteret, om der i beskrivelsen af fagets formål og indhold skal lægges mere vægt på medborgerskab, forstået som demokratisk deltagelse både i formelle og uformelle (civilsamfunds-) sammenhænge. Fagets bidrag til elevens livsmestring, forstået som muligheder for at agere i forhold til ens eget liv fx i økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige sammenhænge, er også blevet diskuteret.

3.2 Fagets indhold

Fagudvalget har drøftet, hvordan fagets indhold opleves som omfattende, når det skal omsættes til konkret undervisning. Det er blevet fremhævet, at det skal ses i lyset af det begrænsede vejledende timetal faget har i folkeskolen. Faget indeholder elementer, der har udgangspunkt i elevernes livsverden, faglige metoder, aktuelle problemstillinger og de faglige discipliner: politik, økonomi og sociologi. Fagudvalget har diskuteret vægtningen af disse forskellige elementer, og det er blevet fremført, at det er helt essentielt i undervisningen, at fagligheden relateres til elevernes livsverden. Samtidig skal samfundsfaget med en undersøgende og problemorienteret tilgang også gøre det muligt for eleverne at forholde sig til problemstillinger og fænomener, som de ikke møder i deres hverdag.

3.3 Progression og sammenhæng

Fagudvalget har drøftet, at sammenhængen i samfundsfaget kan handle om at forbinde elevernes erfaringer og livsverden med en fagligt funderet forståelse af aktuelle problemstillinger. Dertil har fagudvalget diskuteret forskellige måder at opnå progression og sammenhæng i undervisningen, herunder tematisk progression og muligheder for at indlægge forløb med fokus på grundlæggende faglige begreber, der kan anvendes i forskellige sammenhænge af eleverne.

3.4 Fornyelse

Fagudvalget har drøftet, hvordan den samfundsmæssige udvikling stiller samfund og borgere overfor nye udfordringer. Det gælder den teknologiske udvikling i bred forstand, men også spørgsmål som bæredygtighed, udviklingen i brug af medier og en ændret, fragmenteret offentlighed. For at kunne forholde sig til nuværende og fremtidige problemer på et oplyst grundlag, er det vigtigt, at samfundsfaget er med til at give eleverne grundlaget for at kunne søge viden og forståelse, og at eleverne kan

danne deres egen holdning i samarbejde og dialog med andre. Det kræver, at der i undervisningen fokuseres på det, der er væsentligt, og på elevernes udvikling af relevante kompetencer.

3.5 Slankning

Fagudvalget har diskuteret, om det aktuelle faghæftes format bidrager til oplevelsen af stoftrængsel med detaljerede beskrivelser af videns- og færdighedsmål. Fagudvalget ser, at det er væsentligt at fokusere fagligheden, så der er opmærksomhed på, hvad der er det vigtigste i faget. Det er på den måde, fagudvalget opfatter begrebet slankning.

Fagudvalget er opmærksom på, at det kan være medvirkende til oplevelsen af stoftrængsel, at der på den ene side er et ønske om at eleverne har en bred faglighed og forståelse for grundbegreber inden for politik, økonomi samt sociale og kulturelle forhold, og på den anden side en forventning om, at eleverne opnår en viden om aktuelle samfundsforhold, og at der er mulighed for at tage aktuelle emner op og fordybe sig i disse. Fagudvalget har diskuteret, om der er oplagte områder, der kan fjernes i fagplanen. Det er blevet fremført, at det virker overvældende at samfundsfaglige metoder er beskrevet som et selvstændigt kompetenceområde. Det har også været diskuteret, hvilken rolle det internationale område spiller i faget.

Fagudvalget har drøftet, at der også er indholdsområder, der overlapper med andre fag fx statistik og matematik, medier og dansk, bæredygtighed og naturfag. Det kan give gode muligheder for at arbejde tværfagligt, men det kan også være relevant at tydeliggøre i fagplanerne, hvilke områder, der varetages af hvilke fag.

4. Problemstillinger og opmærksomhedspunkter

Fagudvalget er opmærksom på fagets politiske og samfundsmæssigt dannende karakter. Fagudvalget har drøftet, at de nuværende beskrivelser af kompetencemål samt viden og færdigheder ikke skal kasseres uden omtanke. Der er stor opmærksomhed på, hvordan fagligheden kan være relevant og opleves som relevant for alle elever. Der er også opmærksomhed i udvalget på, at faget skal være tilgængeligt for elever med forskellige forudsætninger, herunder forskellige sociokulturelle baggrunde. Det kræver en opmærksomhed på, hvordan der arbejdes med fagets indhold og begreber i forhold til elevernes forskellige forudsætninger.

Fagudvalget har drøftet, at elevernes interesse for faget skal være i centrum. Det kan forstås både som en subjektiv og en objektiv interesse. Den subjektive interesse er den nysgerrighed, som elever kan opleve og udtrykke i forhold til bestemte områder af faget. Den objektive interesse er den samfundsmæssige interesse i at udvikle handlekompentence i forhold til samfundsmæssige forhold, der påvirker dem. Med andre ord at kunne varetage egne interesser.

5. Fagudvalgets overvejelser om inddragelse fra 2025

Fagudvalget er særligt opmærksom på muligheder for at inddrage nuværende og tidligere elever samt lærere. Fagudvalget overvejer bl.a. at kontakte lærere via den faglige forening Falihos, og eventuelt ved at sende et survey til beskikkede censorer i faget.

I forhold til at tale med nuværende elever, har fagudvalget drøftet at lave fokusgruppeinterviews. Hvordan dette kan gøres, og med hvilket formål, skal drøftes også i forhold til, hvilken viden der kan opnås gennem udviklingsprogrammet. Dertil overvejer fagudvalget også at interviewe tidligere elever med en spredning på forskellige ungdomsuddannelser.

Yderligere aktiviteter i forhold til inddragelse drøftes i fagudvalget i 2025.